

Riktlinje för avgifter inom vård och omsorg för insatser enligt socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen och taxa i anslutning till insatser enligt LSS

Dokumentets giltighet och beslut

Dokumentnamn: Riktlinjer för avgifter inom vård och omsorg för insatser enligt socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen och taxa i anslutning till insatser enligt LSS

Gäller för: Berörda verksamheter i Tierps kommun

Gäller fr o m: 2020-01-01

Gäller t o m: 2020-12-31

Fastställd av: KF § 114/2019

Fastställd: 2019-11-05

Dokumentansvar och handläggning

Dokumentansvarig: Helena Carlsson, verksamhetschef VoO

Handläggare: Jenny Hedberg, verksamhetsutvecklare VoO

Dokumenthistorik

Tidigare beslut: KF § 130/2012, KF § 46/2016, KF § 146/2016, KF § 128/2017

Upphäver: Tidigare beslut ovan

Innehållsförteckning

Inledning.....	5
Bakgrund.....	5
Syfte.....	5
Omfattning.....	5
Principer för avgifter.....	5
Huvudprinciper i avgiftssystemet för avgift som omfattas av maxtaxa.....	6
Socialtjänstlagen.....	6
Hälso- och sjukvård.....	6
Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade.....	7
Maxtaxa – högkostnadsskydd för avgifter.....	7
Förbehållsbelopp.....	7
Minimibelopp.....	7
Höjning av minimibeloppet - individuellt tillägg.....	8
Sänkning av minimibeloppet.....	9
Avgifter inom maxtaxan.....	9
Avgifter utanför maxtaxan.....	10
Avgiftsfria insatser.....	10
Undantag från avgiftsbestämmelserna.....	10
Personer som flyttar från LSS-boende till särskilt boende.....	10
Personer med vissa LSS-insatser och hälso- och sjukvård.....	10
Avgift för hemsjukvård.....	10
Avgiftsberäkning.....	11
Avgiftsgrundande inkomster.....	11
Vissa inkomster som inte är avgiftsgrundande.....	11
Avgiftsberäkning för olika hushållstyper.....	11
Ensamboende.....	12
Makar och registrerade partner.....	12
Sammanboende.....	12
Bostadskostnader.....	12
Förbehåll för bostadskostnad.....	13
Beräkning av bostadskostnad.....	14
Nedsättning av avgifter och avgiftsbefrielse.....	14
Dubbla bostadskostnader.....	14
En av två makar/sammanboende flyttar.....	14

Avsaknad av avgiftsutrymme	15
Avgiftsbeslut.....	15
Fakturering.....	15
Regler för avgifter vid frånvaro	16
Indexering.....	16

Inledning

Bakgrund

Genom åren har kommunfullmäktige fattat beslut om principer för avgifter i samma beslut som avgiftsnivåerna. När nya avgiftsnivåer har fastställts av kommunfullmäktige har det samtidigt beslutats att tidigare beslut upphävs. Detta har skapat en otydlighet i vilka principer som fortfarande gäller, då det inte tydligt framgår av underlag och/eller beslutsprotokoll om det är hela eller delar av beslutet som upphävs. Eftersom besluten är fattade under en tioårsperiod är det även svårt att få en överblick över vilka bestämmelser som finns.

Syfte

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling vid handläggning, beräkning och uttag av avgifter.

Omfattning

Riktlinjerna omfattar insatser inom vård och omsorg. Insatser och service som ges inom socialtjänsten, individ- och familjeomsorgen, omfattas inte av denna riktlinje.

Riktlinjerna kompletteras av gällande *Taxa för service och tjänster i anslutning till insatser inom vård och omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning*.

Principer för avgifter

Kommunens rätt att ta ut avgifter för insatser för vård, omsorg och socialt stöd regleras i

- 8 kap. socialtjänstlag (2001:453), SoL,
- 17 kap. 8 § hälso- och sjukvårdslag (2017:30), HSL samt
- 18-21 §§ lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

Kommunen får enligt 8 kap. 2 § SoL ta ut skälig ersättning för hemtjänst, dagverksamhet, bostad i sådant särskilt boende som avses i 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 § tredje stycket SoL och som inte omfattas av 12 kap. Jordabalken eller för annan liknande social tjänst enligt grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader. Då ledsagning ses som en del i hemtjänsten enligt socialtjänstlagens förarbeten omfattas insatsen av maxtaxan.

Huvudprinciper i avgiftssystemet för avgift som omfattas av maxtaxa

Socialtjänstlagen

Vissa avgifter ska enligt 8 kap. 4 § SoL regleras efter den enskildes avgiftsunderlag baserat på den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad. Detta gäller avgift för hemtjänst, dagverksamhet, bostad i särskilt boende och kommunal hälso- och sjukvård. Dessa avgifter får inte enligt 8 kap. 6 § SoL uppgå till ett så stort belopp att den enskilde inte förbehålls tillräckliga medel av sitt avgiftsunderlag för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader, så kallat förbehållsbelopp.

Av 8 kap. 7 § SoL följer vidare att kommunen ska bestämma den enskildes förbehållsbelopp genom att beräkna den enskildes levnadsomkostnader, utom bostadskostnaden, med ledning av ett minimibelopp. Bostadskostnaden ska beräknas för sig och läggs till i förbehållsbeloppet. Det finns även genom bestämmelser i 8 kap. 5 § SoL ett högkostnadsskydd, maxtaxa, för hur stor avgiften kan vara. När avgifterna fastställs ska kommunen enligt 8 kap. 6 § SoL dessutom försäkra sig om att den enskildes make eller sambo inte drabbas av en oskäligt försämrad ekonomisk situation.

Då lagen inte föreskriver exakt summa på avgift beslutar kommunfullmäktige i Tierps kommun om vilka priser som ska gälla för olika insatser i kommunen. Priserna ses regelbundet över och ska ligga i jämförelse med samhällets utveckling. Beroende på den enskildes ekonomi kan avgiften bli lägre än den taxa som fastställts.

Hälso- och sjukvård

Avgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen får enligt 17 kap 8 § tas ut för hälso- och sjukvård som kommunen ska erbjuda enligt 12 kap 1 och 2 §§ eller 14 kap 1 §. Det vill säga hälso- och sjukvård till personer som beviljats särskilt boende eller bostad med särskild service enligt SoL, samt hemsjukvård i ordinärt boende. Enligt PM 2003 från Svenska kommunförbundet (nuvarande Sveriges kommuner och landsting, SKL) framgår att bostad med särskild service enligt LSS likställs med boende enligt SoL.

Avgifterna för kommunal hälso- och sjukvård, förbrukningsartiklar enligt HSL samt hemtjänst och dagverksamhet enligt socialtjänstlagen får högst uppgå till en tolfedel av 0,5392 prisbasbelopp.

Enskild som är inskriven i hemsjukvården betalar en fast månadsavgift. Månadsavgiften omfattar även delegerad hälso- och sjukvård som utförs av annan än legitimerad personal. Avgiften ingår i maxtaxan. För tillfälliga insatser, eller om den enskilde inte är inskriven i hemsjukvården, utgår en besöksavgift.

Vid utprovning av hjälpmedel för dem som inte är inskrivna i hemsjukvård tas en avgift ut. I avgiften ingår ett uppföljande besök. Avgiften är den samma oavsett om den enskilde hämtar hjälpmedlet eller får det levererat till hemmet.

Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade

Insatser enligt LSS är enligt lag avgiftsfria men kommunen har med stöd av 19 § LSS rätt att ta ut skäligen avgifter i vissa fall. Avgifter får tas ut för bostad, kost, fritidsverksamhet, kulturella aktiviteter och resor av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller aktivitetsersättning eller annan inkomst av motsvarande storlek enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader och kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov. Vårdnadshavare är även enligt 20 § LSS skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader för omvårdnaden om den enskilde är under 18 år.

Maxtaxa – högkostnadsskydd för avgifter

Högkostnadsskyddet, maxtaxan, reglerar den högsta avgift kommunen får ta ut för hemtjänst, dagverksamhet, insatser i särskilt boende samt kommunal hälso- och sjukvård per månad. Av 8 kap. 5 § SoL följer att avgift för dessa insatser högst får uppgå till en tolfedel av 0,5392 gånger fastställt prisbasbelopp per månad.

Avgiften baseras på de insatser den enskilde får (utifrån beviljad tid) och dennes ekonomiska förutsättningar, det vill säga hur stora inkomster och utgifter den enskilde har. Då hänsyn tas till den enskildes ekonomiska förutsättningar (avgiftsutrymme) kan avgiften bli lägre än maxtaxan.

Förbehållsbelopp

Kommunala avgifter får enligt 8 kap. 6 § SoL inte uppgå till ett så stort belopp att den enskilde inte förbehåller tillräckliga medel av sitt avgiftsunderlag för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader (förbehållsbelopp). Förbehållsbeloppet, summan av minimibelopp, individuellt tillägg och bostadskostnaden, är alltså den lägsta nivå på vad den enskilde har rätt att förbehålla sig av sina egna medel.

Avgift till Svenska kyrkan eller andra trossamfund ska inte räknas in i förbehållsbeloppet.

Minimibelopp

Minimibeloppet är ett schablonbelopp som fastställs årligen av riksdagen och ska enligt 8 kap. 7 § SoL täcka normala levnadskostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel. Vid beräkning av minimibeloppet ska beloppet alltid per månad utgöra lägst en tolfedel av 1,3546 gånger prisbasbeloppet för ensamstående eller 1,1446 gånger prisbasbeloppet för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Minimibeloppet beräknas med utgångspunkt i Konsumentverkets hushållsbudget avseende skäliga levnadskostnader och baseras på riksnormen för försörjningsstöd. Då beloppet bygger på en schablon ska det inte täcka den enskildes faktiska kostnader.

Livsmedelsposten är beräknad att täcka livsmedel och inte kostnad för måltider genom matdistribution, matabonnemang i särskilt boende eller fördyrad specialkost på grund av sjukdom. Se vidare rubriken Höjning av minimibeloppet – individuellt tillägg. Posterna dagstidning och telefon avser att täcka kostnader för prenumeration på en daglig tidning, abonnemangs- och samtalsavgifter för telefon. Posterna för hälso- och sjukvård, samt läkemedel beräknas som en tolftedel av årskostnaden för personer som betalar upp till nivån för respektive högkostnadsskydd. Med posten resor avses kostnader för lokalresor med kollektivtrafik, inklusive färdtjänst och sjukresor.

Höjning av minimibeloppet - individuellt tillägg

Av 8 kap. 8 § SoL följer att kommunen ska höja minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde på grund av särskilda omständigheter varaktigt har behov av ett väsentligt högre belopp. Av lagens förarbeten följer att ett höjt minimibelopp ska fastställas efter en individuell prövning och att kommunen bör godta den faktiska merkostnaden när den fastställer ett högre minimibelopp, om inte merkostnaden är oskäligt hög.

Den som anser sig uppfylla lagens krav för höjning av minimibeloppet kan begära individuellt tillägg till förbehållsbeloppet. Varaktigt tolkas i Tierps kommun som en period av minst sex månader. Ett väsentligt belopp tolkas som belopp som överstiger 200 kr per månad. Uppgifterna ska kunna styrkas vid ansökan.

Av lagens förarbeten ges följande exempel på situationer som kan föranleda en höjning av minimibeloppet:

- Fördyrad kost. I lagens förarbeten anges att de schabloniserade kostnaderna för kost som ingår i minimibeloppet är framräknade för personer som är 61 år och äldre. Då yngre personer normalt konsumerar mer livsmedel och därmed har en större kostnad för livsmedel ska kommunerna ta hänsyn till denna merkostnad. Det innebär att yngre personer med funktionsnedsättning bör få ett högre belopp. På samma sätt bör kommunerna enligt lagens förarbeten höja minimibeloppet för äldre personer med varaktiga merkostnader för livsmedel. Om den enskilde betalar en avgift för färdiglagad mat som levereras av hemtjänsten, eller ges inom ramen för dagverksamhet eller vid ett särskilt boende, och om avgiften för maten överstiger den skäliga kostnaden för mat i Konsumentverkets hushållsbudget, ska kommunen höja förbehållsbeloppet för merkostnaden och den faktiska merkostnaden kan i sådant fall godtas. Detta då kostnaden för mat är högre i jämförelse med om man lagar maten själv. Det individuella beloppet påverkar inte avgiften för måltiderna men däremot kan hemtjänst-, service och omvårdnadsavgiften för boendet påverkas. Detta gäller ej vid oplanerad vistelse på korttidsboende.

- Underhållskostnad för minderåriga barn. Förbehållsbeloppet bör enligt lagens förarbeten kunna höjas för de merkostnader som uppkommer i samband med hemmavarande barn.
- Kostnader till följd av funktionshinder, rehabilitering/habilitering inklusive resekostnader. Förbehållsbeloppet bör enligt lagens förarbeten kunna höjas för de merkostnader som uppkommer i samband dessa situationer.
- Yngre personers med funktionshinder rätt till fritidsaktiviteter som är naturliga för yngre personer. Förbehållsbeloppet bör enligt lagens förarbeten kunna höjas för de merkostnader som uppkommer i samband med fritidsaktiviteter.
- Yngre personers med funktionshinder behov av medel för bosättning och familjebildning. Enligt lagens förarbeten bör levnadskostnader för yngre personer med funktionsnedsättning beräknas till en nivå som överstiger minimibeloppet upp till 10 procent.
- Kostnader för god man. Förbehållsbeloppet bör enligt lagens förarbeten kunna höjas för de merkostnader som uppkommer i samband med eventuell god man.
- Kostnader för andra aktiviteter eller ändamål som den enskilde av olika anledningar inte kan eller bör avstå ifrån.

Om de extra kostnaderna ersätts på annat sätt ska förbehållsbeloppet inte höjas.

Sänkning av minimibeloppet

Av 8 kap. 8 § SoL följer att kommunen även får minska minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde inte har en kostnad för de poster som minimibeloppet ska täcka därför att kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst och dagverksamhet, kostnaden ingår i avgiften eller hyran för bostad i särskilt boende eller då posten tillhandahålls kostnadsfritt. Kommunen får dock inte minska minimibeloppet med anledning av att den enskilde omfattas av avgiftsfria hälso- och sjukvårdsbesök enligt 17 kap. 3 § HSL.

Om kostnadsposten som föranleder minskningen ingår i Konsumentverkets beräkningar för hushållsbudget så bör minskningen enligt lagens förarbeten baseras på deras beräkningar. Detta då den schablonmässiga delen av minimibeloppet i huvudsak grundas på Konsumentverkets beräkningar.

Avgifter inom maxtaxan

De avgifter som faller under högkostnadsskyddet är hemtjänst i ordinärt och särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård. Som hemtjänst i ordinärt boende räknas serviceinsatser, omvårdnadsinsatser, trygghetslarm, ledsagarservice och avlösarservice. Avgift utgår för beviljad tid. Personer som har insatsen personlig assistans och som efter 65 årsdagen beviljas kompletterande hemtjänst betalar avgift för hemtjänsten.

Med hemtjänst i särskilt boende menas de service- och omvårdnadsinsatser som beviljas vid särskilt boendet eller korttidsboendet. Avgift utgår med maximalt vad den enskilde har avgiftsutrymme för, upp till och med maxtaxan. Med kommunal

hälso- och sjukvård menas hemsjukvård, rehabilitering och utprovning av tekniska hjälpmedel i hemmet.

Avgifter utanför maxtaxan

Följande ingår inte i maxtaxan;

- hyra för särskilt boende
- avgift för förbrukningsartiklar som ombesörjs vid särskilt boende
- avgifter för måltider som serveras vid kommunens särskilda boenden, korttidsboende och dagverksamhet eller levereras hem till den enskilde
- avgifter för resor till och från kommunala verksamheter

Avgifter för service i anslutning till insatser enligt LSS ryms inte inom högkostnadsskyddet.

Avgiftsfria insatser

Kommunen erbjuder vissa insatser som inte är avgiftsbelagda. Dessa är stöd från syn- och hörselinstruktör, Anhörigcenter, boendestöd, stöd i boende, trygg hemgång och kontaktperson. Den beviljade insatsen avlösarservice i hemmet är även avgiftsfri om den understiger 10 timmar per månad.

Undantag från avgiftsbestämmelserna

Personer som flyttar från LSS-boende till särskilt boende

Personer som är beviljade bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 LSS och som på grund av förändrade behov ansöker och beviljas särskilt boende för äldre betalar inte omvårdnadsavgift.

Personer med vissa LSS-insatser och hälso- och sjukvård

Personer som är beviljade bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 LSS eller personlig assistans eller skäliga kostnader för sådan assistans enligt 9 § 2 LSS alternativt 51 kap socialförsäkringsbalken (2010:110) betalar inte avgift för kommunal hemsjukvård.

Avgift för hemsjukvård

Ingen besöksavgift tas ut för:

1. hembesök hos patient inskriven i hemsjukvård
2. konsultation för stöd till andra personalgrupper, t ex för att underlätta arbetsmiljö
3. hembesök på initiativ av sjuksköterska, arbetsterapeut och fysioterapeut när någon av dessa bedömt att hembesök är nödvändigt, då den enskilde

saknar insikt i de allvarliga negativa konsekvenser av social och/eller medicinsk karaktär som utebliven kommunal hälso- och sjukvårdsinsats skulle medföra.

4. injektion av psykofarmaka.

Avgiftsberäkning

Avgiftsgrundande inkomster

Kommunen ska vid beräkning av avgiftsunderlaget utgå från aktuella nettoinkomster vid beräkningstillfället. Med avgiftsunderlag menas enligt 8 kap. 4 § SoL den inkomst som någon kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad. Dessa innefattar enligt samma lag inkomster av tjänst, näringsverksamhet och kapital som är skattepliktiga enligt inkomstskattelagstiftningen, därtill ska vissa inkomster som inte är skattepliktiga i Sverige, bland annat utländsk inkomst och stipendier, räknas in i avgiftsunderlaget liksom bostadstillägg, bostadsbidrag och särskilt bostadstillägg. Av 8 kap. 4 § SoL följer även att i fråga om makar ska den enskildes inkomst anses utgöra hälften av makarnas sammanlagda inkomster.

Inkomster som ska räknas med kan således vara inkomst av tjänst, pensioner från det allmänna pensionssystemet såsom garantipension, tilläggspension och änkepension, tjänstepensioner, pensionsförsäkringar, äldreförsörjningsstöd, utlandspensioner, inkomst av näringsverksamhet och rörelse, avkastning på kapital, aktieutdelning, reavinst vid försäljning av fastighet eller dylikt, inkomst vid uthyrning av bostad, föräldrapenning, underhållsbidrag, beskattningsbar del av vårdbidrag, livränta, A-kassa, aktivitetsersättning, sjukpenning och sjukersättning, bostadstillägg, särskilt bostadstillägg, bostadsbidrag liksom studiemedel i form av studiebidrag och skattefria stipendier till den del de överstiger 3000 kr per månad.

Vissa inkomster som inte är avgiftsgrundande

Följande inkomster är inte avgiftsgrundande: handikappersättning, assistansersättning, habiliteringsersättning, obeskattad del av vårdbidrag, barnbidrag, ekonomiskt bistånd enligt SoL, introduktionsersättning för flykting, ersättning som betalas ut på grund av kapitalförsäkringar och särskilda skadestånd från staten till personer som tvångssteriliserats och till personer som skadats av vissa läkemedel. Den enskildes förmögenhet ska inte heller påverka avgiften, utan endast avkastningen på kapitalet.

Avgiftsberäkning för olika hushållstyper

Den enskilde har ansvar för att informera kommunen om varaktig förändring av hushållstyp som sker under året och som kan påverka beräkningen av avgiften eller avgiftsutrymmet. Nedan följer beskrivning av beräkning beroende på hushållstyp:

Ensamboende

Beräkning sker utifrån den enskildes inkomst, bostadskostnad per månad samt minimibelopp.

Makar och registrerade partner

Av 8 kap. 4 § SoL följer att i fråga om makar och registrerade partners ska den enskildes inkomst anses utgöra hälften av parets sammanlagda inkomster. För att beräkna makars och registrerade partners inkomster ska dessa läggas samman och delas med två lika stora delar innan beräkning av avgift sker. Eftersom biståndsbeslutet gäller för den enskilde personen var för sig och insatserna kan variera för vardera maken, beräknas avgiften för varje enskild person. Om endast en av parterna har någon insats ska hushållets gemensamma inkomster och utgifter ändå räknas med. Inkomstuppgift behöver därför begäras in från båda makar och registrerade partners oavsett om endast en av dem har insats.

Gällande makar och registrerade partners ska vidare den inkomst som är fördelaktig för den enskilde användas vid beräkning av avgiftsutrymmet. Detta gäller till exempel om den ena i paret har en lägre inkomst vid jämförelse med de hopslagna inkomsterna som delats med två.

Sammanboende

I hushållsgemenskap som består av sammanboende som inte är gifta eller ingått partnerskap beräknas avgiften som för ensamstående eftersom det inte finns någon lagstadgad underhållsskyldighet dem emellan. Bostadskostnaden ska däremot delas lika. Detta innebär att i de fall endast en av de sammanboende har hjälp gäller dennes inkomst och behov av insats/antal timmar. Om båda sammanboende har hjälp registreras de var för sig och avgiften beräknas i förhållande till var och ens inkomst och omfattning av insatsen/antalet timmar. Sammanboendes förbehållsbelopp ska vidare beräknas som lägre än för ensamstående.

Bostadskostnader

Kommunen ska ta hänsyn till faktisk bostadskostnad samt bostadstillägg eller bostadsbidrag. Bostadskostnaden ingår i det totala förbehållsbeloppet och avräknas från nettoinkomsten.

I hyran för hyresrätt eller i avgiften för bostadsrätt ska inte avgift för hushållsel, kabel-TV, garage, parkeringsplats eller andra tillval ingå.

Om den enskilde har trovärdiga uppgifter för drift och uppvärmning ska dessa användas vid beräkningen av bostadskostnaden. Kommunen kan använda Försäkringskassans schablonbelopp vid beräkning av bostadskostnad i de fall det svårigen går att utreda de faktiska kostnaderna för drift och uppvärmning.

Förbehåll för bostadskostnad

Hyresrätt

Bostadskostnaden i hyrd bostad ska vara lika med hyran inklusive värme och obligatoriska avgifter, till exempel drift, sophämtning, vatten med mera. Ingår hushållsel i hyran dras denna kostnad ifrån (enligt Pensionsmyndighetens schablon). Handlingar kan krävas som styrker faktisk hyreskostnad, till exempel vid privata hyresöverenskommelser, avtal, avier etcetera.

Bostad med andrahandskontrakt

Bostadskostnad räknas på samma sätt som för hyrd bostad.

Bostadsrätt

Bostadskostnaden är lika med årsavgiften inklusive värme och obligatoriska avgifter. Ingår hushållsel i avgiften dras denna kostnad ifrån (enligt Pensionsmyndighetens schablon). Finns lån för anskaffandet av bostadsrätten räknas 70 procent av räntekostnaden med i bostadskostnaden. Uppgifterna ska styrkas med kopior av aktuella handlingar.

Eget enfamiljshus

Bostadskostnaden i eget hem för permanentboende kan vara:

- 70 procent av räntekostnaden på lån för anskaffandet av bostadsfastigheten,
- 70 procent av tomträttsavgäld (hyra för marken),
- den kommunala fastighetsavgiften om,
- fastighetsförsäkring samt
- övriga driftskostnader till exempel vatten, avlopp och renhållning.

Då posterna räknats samman för ett år ska summan delas med tolv för att få fram en månadskostnad. För makar delas bostadskostnaden med två. Detsamma gäller sambor som äger halva bostaden var. Beroende på ägarförhållande ingår den kommunala fastighetsavgiften för den lagfarne ägaren och lånekostnader för den som uppbär bostadslånet. Uppgifterna ska styrkas med kopior på aktuella handlingar.

Eget småhus på lantbruksenhet

Endast kostnader som rör bostadsdelen inklusive tomtmark får tas med. I bostadskostnaden räknas 70 procent av räntekostnader på lån som rör bostadsdelen. Övriga driftkostnader till exempel vatten, avlopp och renhållning ska även tas med.

Tvåfamiljshus

Bostadskostnaden ska räknas på samma sätt som vid eget enfamiljshus och därefter fördelas bostadskostnaden på respektive lägenhet.

Arrenderat småhus på lantbruksenhet

Bostadskostnaden ska vara arrendeavgiften för bostaden inklusive tomtmark, uppvärmning, övriga driftskostnader till exempel vatten, avlopp och renhållning. Ingår hushållsel dras denna kostnad ifrån.

Särskilda boendeformer

Då den enskilde bor på särskilt boende räknas bostadskostnad som hyreskostnad exklusive hushållsel.

Om hushållsel och/eller trygghetslarm ingår i hyran ska detta räknas av från förbehållsbeloppet. I Pensionsmyndighetens föreskrifter finns schablon för beräkning av bland annat kostnad för en bostads hushållsel.

Beräkning av bostadskostnad

Om den enskilde inte lämnar uppgifter beräknas bostadskostnaden som noll (0). Om den enskilde har bostadstillägg/bostadsbidrag kan beräkning göras utifrån uppgifter från Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten.

Nedsättning av avgifter och avgiftsbefrielse

Den enskilde har alltid rätt att få en individuell prövning och eventuell nedsättning av avgiften alternativt avgiftsbefrielse då speciella skäl åberopas. Till dessa skäl räknas exempelvis dubbla bostadskostnader och hänsyn till kvarvarande makes/sambos ekonomi. Nedsättning av avgift sker också om avgiftsutrymmet inte är tillräckligt för att betala för beviljade insatser.

Dubbla bostadskostnader

Tillfällig dubbel bostadskostnad kan förekomma i samband med flytt till särskilt boende då tilldelning och flytt ofta sker med kort varsel. När den enskilde flyttar till särskilt boende och får dubbla bostadskostnader kan han eller hon efter skriftlig ansökan om ekonomisk prövning därför beviljas jämkning. Jämkning beviljas för högst tre månader för hyreskostnader och innebär att den högre bostadskostnaden för tremånadersperioden påverkar service- och omvårdnadsavgiften.

En av två makar/sammanboende flyttar

När en av två makar flyttar permanent till en bostad i särskild boendeform ska kommunen enligt 8 kap. 6 § SoL försäkra sig om att den hemmavarande makan/sambon inte drabbas av en oskäligt försämrad situation när avgifterna bestäms. Detta ska ske oavsett om den enskilde och dennes anhöriga påkallar detta eller inte. När en av makarna flyttar permanent till en bostad i särskild boendeform ska kommunen även rekommendera makarna att ansöka om ändrad pensionsstatus för makar som lever med skild hushållsgemenskap hos Pensionsmyndigheten

liksom att ansöka om bostadstillägg. Detta då makarna då kan få gynnsammare inkomster, bostadskostnader och förbehållsbelopp.

Då en av makarna flyttat ses de inte längre som sammanboende av kommunen. Detta innebär att makarnas nettoinkomster sammanräknas och därefter delas lika vid avgiftsberäkningen. För var och en avräknas nettohyran för respektive bostad och var och en ska garanteras de förbehållsbelopp som gäller ensamstående i ordinärt respektive särskild boendeform. Denna tudelningsprincip ska dock endast tillämpas i de fall makar gynnas i avgiftshänseende, det vill säga i regel när maken med den högsta inkomsten flyttar till den särskilda boendeformen. I annat fall bestäms avgifterna efter de inkomster makarna har var för sig.

Om den kvarboende maken, trots tudelningsprincip, inte har tillräckliga medel i nivå med förbehållsbeloppet och nettohyran, ska ytterligare medel överföras från den andra makens nettoinkomst för att täcka denna skillnad. Därefter beräknas förbehållsbeloppet och avgifter för den make, som flyttat till den särskilda boendeformen, på basis av de kvarvarande nettoinkomster som denne har. I de fall Pensionsmyndigheten beslutat om ändrad pensionsstatus för makar som lever med skild hushållsgemenskap ska kommunen göra en ny avgiftsberäkning i och med att makarna får ändrade inkomster och i förekommande fall även ändrade bostadstillägg.

Avsaknad av avgiftsutrymme

I vissa fall har enskilda så låg inkomst att de inte har möjlighet att tillgodogöra sig förbehållsbeloppet, även om detta höjs. Även om kommunen har rätt att ta ut avgift får avgiften inte inskränka på den enskildes rätt till förbehållsbelopp. Om den enskilde inte har avgiftsutrymme att betala för alla beviljade insatser sänks avgiften för beviljade insatser till den nivå den enskilde bedöms kunna betala. Om avgiftsutrymmet är noll eller negativt kan ingen avgift tas ut för de insatser som omfattas av maxtaxan. I de fall den enskilde inte bedöms ha utrymme att betala avgift till kommunen för de beviljade insatserna i maxtaxan, faktureras denne inte för avgift.

Avgiftsbeslut

Handläggning av avgifter följer gängse process för myndighetsutövning/handläggning. Den enskilde ska få ett skriftligt avgiftsbeslut med beslutsmotivering. Beslut om avgifter kan överklagas.

Fakturering

Fakturering av avgifter sker månadsvis i efterskott med förfallodag sista vardagen i månaden. Faktura ska vara den enskilde tillhanda omkring den 15:e varje månad. Om betalning inte sker skickas inkassokrav tio dagar efter förfallodagen. Lagstadgad inkassoavgift och dröjsmålsränta tas ut.

Är fakturaunderlaget 49 kr eller lägre per månad kommer avgiften att samlas ihop för varje månad och först när beloppen tillsammans blir mer än 50 kr skickas faktura för avgiften. Detta betyder att faktura inte alltid skickas varje månad.

Regler för avgifter vid frånvaro

Frånvaro kan påverka kommunal avgift. Månadsavgiften för hemtjänst i form av service och omvårdnad kan minska om de beslutade insatserna uteblir vid upprepade tillfällen, vid sjukhusvistelse och vid planerad frånvaro som den enskilde meddelat minst sju dagar i förväg. Om den enskilde har insatser i ordinärt boende och vistas på korttidsplats debiteras endast avgift för korttidsplats under vistelsetiden. Avgift för trygghetslarm kvarstår om sådan finns. Om den enskilde bor på särskilt boende görs ingen hyresreducering vid frånvaro. Matavdrag görs dock vid frånvaro. Frånvaro kan även påverka service- och omvårdnadsavgiften.

Start och avslut av avgift samt frånvarohantering

Den enskilde betalar i regel för insatser från och med att de verkställs till och med att de avslutas. Om insatserna startar eller avslutas under pågående månad beräknas avgiften för de dagar hjälpen pågått. Vid växelvård/avlastning och korttidsplats faktureras hel avgift ankomstdagen men ingen avgift för avresedagen. Minst ett dygn faktureras alltid.

Vid dödsfall debiteras service-, omvårdnads- och avgift för matabonnemang till och med dagen för dödsfallet. Hyra betalas till och med uppsägningstidens slut. Skyldighet att betala hyra kan dock upphöra tidigare om ny hyresgäst flyttar in. Avgiften för trygghetslarm kan upphöra då biståndshandläggaren avslutat insatsen och larmet återlämnats, dock senast månaden efter dödsfallet.

Indexering

Samtliga avgifter, exklusive avgift för hjälpmedel, indexuppräknas årligen med förändringen i prisbasbeloppet mellan föregående år och det år avgiften gäller. Om prisbasbeloppet minskar i förhållande till föregående år bibehålls nivån på avgifterna, de sänks inte. När prisbasbeloppet höjs görs höjning av avgift först när prisbasbeloppet återigen överstiger det belopp som gällde innan prisbasbeloppet sänktes.